

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 16.

Vtorik 25. Svečana

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petek. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blažniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četrt leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odraja še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znesi 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje, za četrt leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

19. februarja 1851 bo v c. k. dvorni in državni tiskarnici na Dunaju X. del občenega državnega zakonika in vladnega lista od leta 1851 in sicer v edino-nemškem, kakor tudi v vsih devetih dvojnih izdanjih izdan in razposlan.

Zapopade pod

Št. 35. Cesarski ukaz od 25. januarja 1851, s katerim se ukaže vojakom voznistva na vojskine postave priseči.

Št. 36. Ukaz ministerstva bogočastja in uka od 26. januarja 1851 glede terpeža šolskih jesenskih praznikov gimnazij na koncu šolskega leta 1851.

Št. 37. Cirkularni ukaz vojaškega ministerstva od 8. februarja 1851, s katerim se cesarski patent od 28. junija 1850, glede pristavljenja dopolnive opombe in ukaza ministerstva pravosodja, denarstva in bogočastja in uka od 8. novembra 1850 zavolj pobiranja in obračunavanja postavnih in prostovoljnih doneskov za matico normalnih šol, tudi vojaškim sodnijam naznani, da se vedo po tem ravnanju.

Št. 38. Razpis ministra vojaštva od 8. februarja 1851, v katerim se bolj natanjke odločbe glede zaprisege vojakov voznistva naznani.

Št. 39. Cesarski ukaz od 10. februarja 1851, s katerim se razjasni §. 408 kazenskega reda od 17. januarja 1850, čez porabo cenivne prisege, da se odškodnina zve, ktera se je komu po kaznivnim djanju zgodila.

17. februarja 1851 je bil CXIII. del občenega državnega zakonika in vladnega lista, od leta 1850, ki je 22. avgusta 1850 v edino-nemškem izdanju, pod št. 330, 331 in 332 na svetlo prišel, v vsih devetih dvojnih izdanjih, potem poljsko-nemško izdanje dela CLV. in III. del občenega državnega zakonika in vladnega lista od leta 1850 izdan in razposlan.

Dunaj 18. februarja 1851.

Od c. k. vrednistva občenega državnega zakonika in vladnega lista.

13. februarja 1851 je bil III. del, III. tečaj deželnega zakonika in vladnega lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Razpis ministerstva za vojaške reči od 31. Decembra 1850, z katerim se po Njegovim Veličanstvu poterjeno poboljšanje prejemšnin (plač) vojaškega sodnijskega osebja od general-avditor lajtnanta navdal razglasi. — Cesarsko lastnoročno pismo od 14. januarja 1851, s katerim se zaukaže, da je treba smertne sodbe porotnih sodnij, preden se vladarju predlože, najvišji sodnij predlagati za njeno mnenje zastran uzrokov pomilostjenja, in če bi takošne uzroke našla, zastran časne kazni ječe, ki bi jo na mesto smertne kazni komu naložiti bilo. — Razpis ministerstva zunanjih reči od 15. januarja 1851, s katerim se razglasijo po

kralj. nizkozemskim vladarstvu avstrijskim ladjam dovoljene vgradnosti. — Ukaz c. k. denarstviniga deželnega vodstva za Štajarsko, Koroško in Krajnsko, dan v Gradcu 21. januarja 1851. Zlajšano dobivanje kolka za davšini podveržene naznani tiskarnic in kamnotiskarnic. — Razglas c. k. krajnskiga deželnega poglavarstva od 22. januarja 1851. Olajšanje omejenj, ki so bile zavoljo oprostenja vojaške dolžnosti po vložanju takse z vis. ministerskim razpisom od 27. Novembra 1850 št. 25972. zaukazane. — Razpis c. k. krajnskiga deželnega poglavarstva od 22. januarja 1851. Farne siromašnice še dalje obstoje in njihna razmera do novih županij. — Razpis c. k. krajnskiga deželnega poglavarstva od 23. januarja 1851. Stroški za hrano za na Parskim brez izkazov prijete avstrijske deržavljanke zadevajoč.

20. februarja 1851 je bil IV. del; III. tečaj deželnega zakonika in vladnega lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Cesarski ukaz od 3. januarja 1851. Čez kidanje snega na deržavnih cestah. — Ukaz kupčijskega ministerstva od 23. januarja 1851, s katerim se začetek moči z razpisom 20. Decembra 1850 zavkazanih odločb čez mesadzerie in dostavnike na 1. Aprila odloži. — Razpis ministerstva zvananjih zadev od 21. januarja 1851. S katerim se ustanove odločbe za preskušnjo, ktero je treba opraviti pred ustopam v konceptno službo ministerstva zvananjih zadev. — Ukaz ministerstva za denarstvo dogovorno s kupčijskim ministerstvom od 31. januarja 1851. S katerim se vvoznina za lak-lak in lak-dye zniža. — Ukaz c. k. višje deželne sodnije za Koroško in Krajnsko od 23. januarja 1851. Razlaga zastran službine takse za nastope in premike v uredih zavoljo nove uravnave sodnij. — Ukaz c. k. krajnskiga deželnega poglavarstva od 31. januarja 1851. Predpis zastran predlaganja, pretresovanja in poterjenja rajting okrajnih denarnic. — Razglas c. k. davkniga vodstva za krajnsko kronovino od 4. februarja 1851. Dovoljenje in obrok za preklic preterganih listkov po 6 in 10 kr.

Nevradni del.

Austrijsko cesarstvo.

Krajnska.

Ljubljana. (Dalje in konec prve porotne sodbe tukaj.) — Drugi dan (12. februarja) je začel pravdo ob devetih zjutraj najpred g. deržavni pravdnik in nato zagovornik, uni zoper, ti za zatoženca pojemat in gg. porotnikom z dokazi eden jasneje od drugega pred oči postavljati. Ko ona končata, pove obsežek te obravnave ob kratkem še enkrat g. predsednik. Nato odidejo sodniki v svojo izbo, kjer so sledeča vprašanja zložili:

4. vprašanje: Ali je France Keržan (Blažkov) kriv, da je ponoči od 22. na 23.

oktobra 1850 Rezo Mihelakovo ne ravno z naklepam, jo vsmeriti, vendar pa iz hudobnega namena, z gnojnimi vilami tako ranil, da je mogla zavoljo tega umreti?

2. vprašanje (ako se prvo priterdi.) Ali je France Keržan to hudodelstvo popolnoma pijan storil, vendar ne, da bi se bil zato nalaš vpijanil?

3. vprašanje (ako se prvo ne priterdi.) Ali se je F. Keržan le po potrebi branil, si življenje ohraniti?

Po prebranih teh vprašanjih želi deržavni pravdnik, da bi se v prvem vprašanju po besedah „z gnojnimi vilami“ pristavile še besede: „ali s kakšnim drugim orodjem za suniti“. Porotna sodba pa v to ne privoli, rekoč, da se po vsih spričbah ne more drugači misliti, kot da je zatoženec rajnko z gnojnimi vilami sunil, bodi si, s katerimi koli. Ravno tako je zaverila pristavek, po g. zagovorniku nasvetovan: Ali se ni to vsmerenje le naključilo? Vprašanje ostane tedaj pri starem:

Porotniki pod vodstvom gosp. Dežmana so na zgornje troje vprašanje tako odgovorili:

Na prvo: Je (enoglasno); — na drugo in tretje: ni (enoglasno).

Tukaj pristavimo v razjasnenje zdravniške misli, da je Keržan rajnko nesrečnico brez dvombe tako sunil, da je z vilami iz strani v njena leva persa dregnil; desni rogelj je po tem takem (posebno ker je bila žena zlo suha) lahko tako globoko v telo segel, kot je bilo rečeno, una dva pa zunaj ostala. Da so pa bile vile ravno tiste, gre iz tega na dan, ker so bile drugi dan blizu bojišča najdene, in ker je bil njih desni rogelj (po spričevanju oglednega zapisnika) kervav. Zadnjič popisana misel v oglednem zapisniku sprožena zastran tega, da sta se desni in srednji rogelj, ako so se vile proti levim persom obrnile, vsak v eno kožuho v luknjo in luknjico podala, je pa po vsaki ceni pomota. Srednji rogelj je vtegnil, po strani obrnivši se, kožuho malo pretergati in tako drugo luknjico napraviti, če je ni kožuh že popred imel. Da je pa srednji rogelj ravno v manjšo luknjico segel, če je desni od spredej v večjo vtaknil, to se je primerilo. Drugače ne gre misliti. — Zdravniki so tedaj pravo terdili, rekoč, da ni bilo mogoče, na imenovano vižo (oglednega zapisnika) z desnim rogljem tako globoke rane storiti in z unima telesa se raniti ne.

Vsi poslušavci so bili z razsodbo gosp. porotnikov, ki so že pri prvi porotni sodbi pokazali, da so Slovenci za taka opravila dovolj omikani, popolnoma zadovoljni.

Deržavni pravdnik imenuje po razsodbi porotnikov obtežave in zlajšave, ter nasvetuje nato, krivca v težko ječo na sedem let, kakor tudi k plačanju stroškov obsoditi.

Zagovornik imenuje še več zlajšav. Porotni sodniki sklenejo nato v svoji izbi sledečo sodbo, ktero g. predsednik potem očitno oznani:

„France Keržan (Blažkov) je hudodelstva vboja kriv, in naj je — na pet let v težko ječo, kakor tudi stroške plačati obsojen“. Zlajšavajoče za njega je bilo, da je še mlad,

da je bil zavolj zavžitega žganja nekoliko vnet, in pa zato razkačen, ker je Mihelak proti njemu popred metlo zagnal.

Krivi ni zinil, ali je z razsodbo zadovoljen ali ne. Povedano mu je bilo, da ima, ako ni zadovoljen, pritožbo zavolj neveljavnosti v treh dneh napovedati.

(Konec obravnave ob dveh popoldan.)

Gosp. državni pravdnik Kaiser in g. zagovornik dr. Kavčič sta se kaj možko vedla, in zadnji je s svojimi bistrimi vgovori to obravnavo kaj mično storil. Tudi g. predsednik vitez Kopini se je vajenega preiskavavnega sodnika skazal; žal nam je vendar, da jo moramo zavolj občnega prida Slovencev odkrito in naravnost povedati, da gosp. predsednik (česarvo je poln dobre volje, in je tudi pokazal, da se je s slovenščino zadnjo dobo močno vkvarjal) zavolj neke natorne napake, ki mu govor zlo kazi, ni za očitne obravnave. To ni le naša, ampak občna misel v Ljubljani.

Koroško.

Učiteljem ljudskih šol na Koroškem!

Poklican sem od presvitlega cesarja, naj lepše in naj zlahtnejše polje u svojej ljubej domovini obdelovati. Da se za to visoko čest saj enmalo hvaležnega skažem in vas, ljubi učitelji prav prijazno pozdravim, sem namenil, 400 rajn. — štiri sto rajnišev — kovanega denarja u c. k. avstrijskih dvajseticah na to razdeliti in obrniti, da bi s njimi znotrajne šolske zadeve na višjo stopnjo povzdignul, in ljubezen do svojega materskega jezika obudil. Tih 400 rajnišev se bode takole razdelilo.

Sto rajnišev odločim že za letasnje šolsko leto, da se napravi osem daril, in scer 2 po 20 rajn. 2 po 15 rajn. 2 po 10 rajn. in 2 po 5 rajn. Ta darila se bodo razdelila med tistih osem učiteljev ali šolskih pomagavcev I. razreda, kateri svoje učence najhitreje in naj ročnejše naucijo mehaniško in pravilno brati, in tako te za otroke dolgočasni nauk okrajšajo, in kateri pred meno, kader pridem šolo prejiskovat, pokažejo, da svoje učence prav dobro brati učiti znajo. Naj mi pa bode dopuščeno opomniti, da pod besedo „naj hitrejši“ ne zastopim ravno perve mesce šolskega leta, temoč naj krajši čas, ki se to zgoditi more; dalej tudi, da po mojih mislih noben do sedaj znanih načino, učencev brati učiti ne pismenkovanje, ne glaskovanje, ne slovkovanje, ne elementiranje — samo za se — ni zadosti, temoč da se otroci naj hitrej ino naj ložej brati učijo, ako se vsi ti imenovani načini modro in lepo vežejo in sdružijo.

Zato zamorem za obdarovanja vrednega le tistega spoznati, kateri se pri tej reči tako obnaša in izverstno tako uči, kakor meni naj bolj dopade in kakor je po mojih mislih naj modrejše.

Drugih sto rajnišev bi rad u prihodnem šolskem letu 1851/52 razdelil med tiste učitelje nižjega razreda, kateri svoje učence brati in iz glave rajtati tuko učijo, kakor jaz za naj boljše spoznam. Pri vsakej priložnosti sem pa pripravljen, če kdo to zvedeti želi, tudi povedati, kako bi po mojih mislih naj boljše bilo otroke brati in iz glave rajtati učiti. Kako pa jaz od te reči mislim, bodem včas u slovenskem časopisu: „Slovenska Bčela“, ktera vsim slovenskim učiteljem priporočim in morebiti tudi v nemškem časopisu: „Der österreichische Schulbote“ na znanje dajal. *)

Zgoditi se more, da se letas obdarovanja vrednih učiteljev dosti ne najde, in tako od

*) Pri tej priliki povemo, da imamo še mnogo celik iztisov od letasnje slov. Bčele, ktera za pol leta 1 rajn. 12 kr. sr. in po pošti prejemana 1 rajn. 30 kr. sr. velja.

Vredn. Bčele.

tistih za letasnje šolsko leto namenjenih sto rajnišev kej čez ostane. Kar čez ostane, se bode hranilo za prihodno šolsko leto, in tedaj vse ykupej razdelilo. Kako se pa ima vse vkupej tedaj razdeliti, to določiti sebi prihranim.

Tih dosedaj imenovanih daril zamorejo deležni postati vsi učitelji na Koroškem, naj so na nemške ali na slovenske strani. Le samo to je treba, da to, kar sem zgoraj rekel učenci znajo u svojem materskem jeziku: to je u tistem, v katerem se u cerkvi pridiga in kersanski navk derži. Unih dve sto rajnišev sem namenil na povzdigo svojega materskega jezika obrniti. Sto rajnišev se bode razdelilo med tiste slovenske dehtije, u kterih bodem, kader prejiskovat pridem, vidil in našel, da so učiteljske skupščine po volji in ukazih visokega ministerstva naj lepše uravnane in da učitelji, naj bodo duhovnega ali svetnega stana, naj boljše voljo imajo, sami sebe omikovati in izobraževati. S tim denarjem se imajo knjige in časopisi, posebno slovenski, nakupiti.

Polovico poslednih sto rajnišev odločim za 10 daril in sicer 2 po 10 rajn., 3 po 5 rajn., ino 5 po 3 rajn. Ta darila imajo prejeti tisti učenci latinskih šol u Celovcu, kateri na koncu šolskega leta, ali kader iz slovenskega nauka stopijo, kaki lep sostavek u slovenskem jeziku napisati znajo, zraven po tudi književno-ilirski jezik zastopijo, in kirilico berejo in pišejo.

Druga polovica tih sto rajnišev se bode ravno tako razdelila med tukajšne šolske pripravnike moškega ali ženskega spola, kateri na koncu šolskega leta ali kader iz pripravnitva stopijo, vse to, kar je u vsakdanjem življenju, treba, postavim; liste, izpiske itd. u slovenskem jeziku pisati, in tiste slovenske umetne (tehničke) besede posebno lepo upotrebovati znajo, katereh se mora učitelj poslužiti, kader svoje učence kersanski nauk, slovensko slovnico, pisati in iz glave rajtati uči.

Kar morebiti čezostane, se bode shranilo za prihodnje leto, in se alj bode le mogoče, še kej nanovič pridjalo. Imena vsih obdarovanih se bodo vselej očitno na znanje dala.

Celovec 8. februarja 1851.

S. Rudmaš l. r.,

c. k. šolski svetovavec in začasni ogleda ljudskih šol.

(Bčele.)

Avstrijska.

V „Deutsche Ztg. a. B.“ se piše iz Dunaja Ban baron Jelačić, ki je, kakor so časopisi že naznanili, na Dunaj prišel, de se je cesarju zahvalil, ker mu je polk podelil, se je spet v Zagreb podal. Razun tega je bil še en vzrok, de se je dva dni na Dunaju mudil, namreč vedno bolj zmedene zadeve v Bosni, o kterih se je z ministerstvom pogovarjal. Dvomi se, de bi zamogel Omer paša vstajo popolnoma vdušiti in treba bo, de Avtrijsa na noge stopi, ako se Bosna ne umiri. V tej reči je pa posebno ban Jelačić pri roci in zdi se, de se je že zdaj vlada v tem z njim menila ker je gotovo, de se je z knezam Schwarzenbergam dolgo pogovarjal.

* Slovanski bal na Dunaju je bil zlo krazen Pričujočih je bilo sila veliko; še le o petih zjutraj so se ljudje razšli. Več oseb, med njimi tudi Palacky je nalašč na Dunaj na bal prišlo.

* Slavenski živelj se skor do Dunajskih vrat raztegne. Dunajčan, ki malo porajta, kaj se zunaj Dunaja godi, se gotovo ne bo malo čudil, ako se kake tri ure od mesta na sprehod poda in v vas pride, kjer vidi bele plajše, ozke plave hlače in lepe visokoravne

prebivavce, ki so posebno urni in živi in opazi, de je v sredi Slovakov ali Hervatov.

Tuje dežele.

Bosna.

Iz Zadra se piše 13. februarja v „Agramer Ztg.“

Mostar, poslednjo prebivališče in upanje vstajnikov v Bosni, Hercegovini in Krajni, slavno mesto, ki ima 16,000 prebivavcev, ktero je zmagovavniga Seraskiera z edinim topam vničiti žugalo, Mostar je zmagan.

Ravno pripovedujejo ljudje, ki so zraven bili, de se je preteklo sredo vojaški oddelk Seraskiera Omer pašata pod poveljstvom Muhameda Skenderbega pri vasi Borzi eno uro od Mostara z vstajniki bojeval. Vojakov je bilo 1500, ki so imeli 7 topov, vstajnikov se jim je 1000 z enim topam nasproti postavilo. Bitva je bila celi dan dvomljiva, torej se vojaki niso umaknuli. — Vstajniki, ki so obupali so se pred hrib Vlak planina umaknuli, ker so menili, de jim Kavas paša v pomoč gre. Znano je, de se je Kavas paša nekoliko popred v okolico Mostara podal, de bi prebivavce spuntal in svoje kardele pomnožil. Pa pomoči ni bilo in na jutro 9. t. m. so vojaki vstajnike tako terdo prijeli, de so jih popolnoma zmagali, jim top vzeli in jih v beg zapodili. Ujetih je bilo mnogo. Pa vojake je zmaga drago stala, ker jih je mnogo padlo in mnogo je ranjenih bilo. Tedaj pobegnejo vstajniki v Mostar, de bi ondi vso svojo moč v poslednjo odločno bitvo združili. Ker pa Kavas pašata z obljubljenjo pomočjo še le ni bilo, se zberejo vsi drugi vstajniški poglavarji v sovet in sklenejo, de se imajo pričujoči vstajniki v soteski Čorica, skoz ktero so morali vojaki priti, vtaboriti. Med tem je papoveljnik poslance v mesto poslal in je naznanil, de hoče vstajnikom popolnoma prizanesti, ako se mu podajo. Le nektore vodje je tirjal, de naj mu jih izdajo, ti so se pa naglo v beg podali. To je vstajnikom ves pogum vzelo, toraj tudi niso soteske Čorica posedli in so se ponoči 9. t. m. na vse kraje razkropili. Ravno to so vodji in drugi poglavarji storili.

Tedaj so vojaki drugi dan mesto posedli. Poglavarji vstaje so pobegnuli proti Metkoviću, Vergoracu in Imošu, de so se rešili.

* Poglavar vstajnikov Kavas Baš, se je proti Fodsi podal, de bi prebivavce k puntu našuntal. Seraskier Omer paša zapusti Sarajevo in se poda z celo armado vstajnikom naproti v velki strah kristjanov. Zdi se de hoče zvediti, če se bode v Sarajevem punt unel. 500 konj se je moralo za prevažvo pripraviti. Tudi vezir Haidedin paša zapusti Sarajevo in v Travnik odide.

Ljubljanski novičar.

* Iz Dunaja se nam piše, de je naš šolski svetovavec, gospod Močnik sklenul, matematico v slovenskem jeziku pisati. — Pri tej priložnosti tudi naznanimo, de se je njegov namen glede vredenja ljudskih šol tale: V ljudskih šolah na kmetih naj se vse v slovenskem jeziku uči; de se pa tistim, ki hočejo, de se njih sinovi tudi v nemškem podučijo, ker jih mislijo v višje šole poslati, tudi zadosti, je gosp. svetovavec sklenul, učiteljem naročiti, de naj tistim učencem, ki se hočejo nemškiga jezika navaditi, v posebnih urah za plačilo poduk dajejo. — V mestnih šolah se bo pa v prvem razredu in sicer od začetka samoslovensko učilo, potem pa tudi nemško začelo. Slovenski in nemški jezik bosta popolnoma enako pravico imela. Da je to prav, bo gotovo vsak poteril. C.

Pastirski list ljubljanskiga knezo-škofa.

(Konec.)

Kakor dolgo bo tedej Kristusova cerkev obstala, obstala pa bo do konca sveta, ker Kristus hoče z njo biti vse dni do končanja sveta, tako dolgo bo tudi od Kristusa postavljena oblast terpela, tako dolgo bo tudi apostelnam sosebno svetimu Petru podeljena oblast terpeti mogla, in prava Kristusova cerkev bo le samo ondaj najti, ker se najdejo nasledniki apostelnov in sosebno naslednik svetiga Petra. Le samo v ti cerkvi zamorejo vsi sadovi in vse gnade odrešenja shranjene biti; zakaj resnica zamore le samo ena biti, in le samo eno cerkev je en sami Kristus na eno samo skalo Petra postavil. Naj se zatorej tudi druge cerkve po Kristusu imenujejo, vendar le ne morejo, v resnici ne, prave Kristusove cerkve biti, ker se ločije ena od druge v veri, v zakramentih in v pastirjih, kateri jih vladajo ali vižajo, in vendar je Kristus Gospod, on edini Zveličar ljudi le edino cerkev ustaviti zamogel. On vendar ni mogel tem to, drugim pa drugo vero oznanovati, v ti cerkvi te, v drugi pa druge zakramente, manj ali pa več, postaviti; zakaj nauki, ki jih je iz nebes pernesel in ljudem razodel, si ne morejo nasproti biti, in gnade, ki jih je nam zaslužil in v svetih zakramentih zapustil, so vsim ljudem zveličevne in potrebne. Cerkev pa, katero je Kristus tako gotovo postavil, kakor gotovo je bil peršel iskat in rešiti, kar je bilo zgubljeno, ker ljudje le samo po njem svoje zveličanje doseči zamorejo, mora tako stara biti kakor kersanstvo, ktero se je s Kristusom začelo. Ta cerkev pa ni človeško delo, ampak božje delo je, in de ta božja cerkev ne zgine, de se v nobeni reči ne skazi in ne spači, ji je Gospod svojo pomoč obljubil in dal vse dni do konca sveta. Prava Kristusova cerkev mora tedej poročstvo božje pomoči vselej v sebi nositi. Ktera zmed cerkev, ki se po Kristusu kersanske imenujejo, pa je edina, prava Kristusova cerkev, ktero najti in z ljubeznijo objeti, mora vsaciga človeka, kateri resnično svoje zveličanje hoče, nar perva skerb in želja biti? Med temi mnogimi cerkvami ni nobena druga edina in prava Kristusova cerkev kakor samo naša sveta, rimsko-katoliška cerkev. Le samo ona je tako stara, kakor kersanstvo. Ni ne clo nobeniga katoliškiga škofa, kateri bi ne mogel skazati, de njegova versta, po kateri škofje zaporedama edin za drugim nasledvajo, noter do apostelnov seže, in de je z aposteljni v neraztergani zvezi; in poglejte tje v Rim, in spoznati bote mogli, de le samo Rimski škofje, ali papeži na stolu svetiga Petra sedé, kateri je bil v Rimu škof in nar viši poglavar cerkve, in je tamkej na križi svoje življenje zavolj Kristusa sklenil. Rimsko cerkev so vselej za tisto imeli in jo častili, ktere škofam so vse sprednosti lastne, ktere je bil Kristus, Gospod svetimu Petru podelil. Tako govori sveti Irenej v drugim stoletji po Kristusu od Rimske cerkve, rekoč: „Če ustno zročilo in ljudem oznanovano vero pokažemo, kakor jo nar imenitniši, nar starejši, in vsim dobro znana, od prečastiljivih apostelnov Petra in Pavla perčeta in uterjena cerkev od aposteljno prejeta posode, in kakor je po zaporedni nasledbi škofov do nas peršla (če tedej vero, nauke Rimske cerkve pokažemo), osramotimo vse tiste, ki drugači učé, kakor bi biti moglo. Zakaj s to cerkvijo se mora zavolj njene imenitne sprednosti vsaka cerkev, to je verni vsih krajev zediniti. Sveti Ciprijan, škof in marternik, se grozi nad temi, ki so se v mestu po imenu Kartago od katoliške cerkve ločili, in ki so se zato v Rim podali, de bi bili v Rimski cerkvi kako podporo za svojo ločitev ajdli, ter pravi: „Prederznejo se, tje se pre-

peljati k učilnimu sedežu Petra, k nar imenitnejši cerkvi, iz ktere se edinost duhovstva izhaja“. Sveti Hieronim se je v verskih rečeh s papežem Damazam posvetoval, in piše: „V tej reči se mi je potrebno zdelo, učilni sedež Petra (to je papeža), in od aposteljna (Pavla) oznanovano slovečo vero za svet vprašati. Jest vem, piše v ravno tistim listu, de je cerkev na tisti skali zidana“, in spet pravi: „Kdor s teboj ne nabira, ta raztresa, to je, kdor ni Kristusov, ta je Antikristov (ali nasprotnik Kristusov).“

Katoliška cerkev ima tudi gotovost božje pomoči; ker ona je povelšana s prečudno stanovitnostjo brez števila marternikov, nepremagana po nar grozovitnišim preganjanji, zmagovavna čez mnoge sovražnike, slavna, veličastna po visocih čednostih svojih svetnikov, in po prečudnih dareh, s katerimi je samo Bog njih življenje povelčati zamogel. Ali pa ozrite se tje na zgodbe in pergodbe v Rimu več kot osemnajst sto let, in spoznati bote mogli, de je per teh strašnih viharjih, ki so se v posvečeni stol svetiga Petra zaganjali, le vsigamogočna roka božja njega nepremakljiviga ohraniti zamogla do današnjiga dneva. Ja, katoliška cerkev stoji na preterdni skali, de bi se njena podloga kedej omajati dala. To se tudi v današnjih žalostnih časih prav očitno kaže. Sovražniki naše svete cerkve si s vso močjo perzadevajo, jo ukončati, ker je njih hudobnim naklepam nasproti; pa ona stoji toliko bolj terdno na skali, je mogočna in veličastna, ter z ljubeznijo kraljuje od morja do morja.

Tako tedej vsakteri, ki ni spačeniga serca in po krivih menitvah oslepljen, resnico viditi in jo sprejeti, prav lahko spozna, de je le samo katoliška cerkev prava in od Kristusa postavljena ljudem v zveličanje. Le samo katoliška cerkev je steber in podstalo resnice, ki ljudem le po Bogu ali pa po cerkvi, ktera je od Boga pred sleherni zmoti obvarvana, dojtji zamore. Le samo katoliška cerkev kaže gotovo pot iz življenja v nebesa, in le ona je prava mati in izrednica ljudi. Ona namoznačuje z božjo gotovostjo božjo voljo, ki jo moramo spolnovati, ako se hočemo z Bogom skleniti, in ravno zato tudi le ona ima moč v sebi, našo voljo tako vladati, de po volji božji živimo, in k Bogu pridemo. Ali pa mi povejte, kdo bi zamogel necisti ogenj poželjivosti v sebi s pridam gasiti? kdo viharju hudih strast, ki se v človeku vzdigujejo, zapovedovati? kdo vse tiste nagnjenja, ki nas od našiga praviga namena odvracajo, v sebi ukrotiti? Le samo terdno prepričanje to premore, de je to volja božja, in de nam je mogoče s pomočjo gnade božje, ktero nam Bog v katoliški cerkvi po svetih zakramentih deli. Ta gnada božja pride naši veliki slabosti k pomoči, ter nas stori močne, de zamoremo svet in vse sovražnike svojiga zveličanja premagati.

V katoliški cerkvi je po tem takim vse združeno, kar nas zamore rešiti in resnično srečne storiti. Katoliška cerkev je zares ti dragi biser (žlahtni kamen), kteriga je evangeliski kupec, ki je dobrih biserov iskal, našel, in je vse prodal, kar je imel, in ga je kupil. Katoliška vera je nar dražji dar, kateri more človeškim otrokam dojtji, dar je, ki vse pozemeljske zaklade v vrednosti neskončnopreseže, ona je več vredna, kakor naše življenje; zakaj ona se le da življenju pravo vrednost, ker nas z vso gotovostjo podučí, kateri je pravi namen našiga življenja na svetu, in nam podeli tudi perpomočke, ga toliko ložej doseči. Ta vera je tudi, ki je vstani človeške družbe osrečiti, in naše domače reči prav vravnati. Vera se vzdigne po božjim povelji zoper vse zmote pameti in serca, in napoveduje šibo božjo vsim, kateri od Boga postav-

ljeni red preobernejo, in telo čes dušo, meso čez duha gospodariti pusté, vera pa tudi obuduje, okopuje in zvišuje vse čednosti, ktere morajo ljudem žegen in srečo pernesti. Ali mi pa povejte, bi le ne zginile ali vsaj se ne zmanjšale marsiktere težave in nadloge, pod kterimi ljudje zdihujejo, bi le ne dobila zemlja novo, bolj prijetno podobo, bi le ne bilo boljši na svetu, ko bi povsod vsi ljudje tako živeli, kakor sveta, katoliška vera uči, ko bi namreč po uku naše vere zmed sebe pregnali duha razujzdanosti, prevzetnosti, nevošljivosti, jezo, nečimurnost v noši, zapravlljivost, pijanost, nečistost, nezvestoba v zakonu, goljfijsko, brezvestnost, te kušne bule na telesu človeške družbe, in ko bi na njih mesto stopile čednosti lastniga zatajevanja, ponižnosti, poterpežljivosti, zadovoljnosti, treznosti, čistosti, zakonske zvestobe, vestnosti, pokorsine, bratovske ljubezni, pravičnosti, vdanosti v božjo voljo. Naša sveta vera se mora v djanji kazati, in iz nje srečniga sadu se sleherni lahko prepriča, de je ni kak človek znajdel, ampak de je iz Boga.

To vam tedej per začetku svetiga postniga časa na serce položim, de veste spoštovati in čislati predragi zaklad naše vere; de Jezusa Kristusa, začetnika in dopolnovavca naše vere ko ga bote ta sveti čas s solzami v očeh spremljali na njegovim kervavim križevim potu, z ginjenim sercam zahvaliti za dar, ki ga je nam brez našiga zaslužjenja podelil, in de ste v svetim veselji nad tem neprecenljivim posestvom perpravljeni, našo sveto vero povsod serčno in stanovitno spoznati in terditi. Od resnice naše vere, ki jo Bog sam zagotovi, prav prepričani, bote brez težave duha laži in zmote od sebe zavernili, naj si že kakor si bode vas zapeljati poskusa; kolikor bolj bote v resnicah naše svete katoliške cerkve podučeni, toliko ložej in bolj gotovo se bote zmote in njenih nesrečnih nasledov obvarovali; ker vedite, de bo pred tema svetila, zmerzlina prijetno ogrevala in de kdo pred od strupa zivi, kakor pa bota zmota in laž zveličale.

Med tem pa ko zmote naravnost in brez strahu od sebe odganjati, se ne smete zapeljati dati, zmotljene pogubljevati in se s tem zoper kersansko ljubezen do bližnjiga pregrešiti; zakaj ljubezen, kakor je naša sveta cerkev uči in zapoveduje, vse ljudi brez razločka obseže, in se po uku našiga Gospoda pred vsim drugim do našiga bližnjiga, s kterim po volji božji skupej živimo, v poterpežljivosti, v usmiljenji, v prestrežljivi pomoči razodeva, in kolikor ji je mogoče, ohrani mir s slehernim človekam.

Ker pa veste, de vsaki dobri in popolnoma dar le od zgorej pride, de vas tedej le samo Bog v veri močne in nepremakljive storiti zamore, torej molite s serčno željo k Bogu za moč in stanovitnost v veri; ne pozabite pa tudi k Očetu luči za tiste moliti, ki ne spoznajo naše svete vere, ali pa če so tudi katoličani, so pa do katoliške resnice tako vnemarni, de se clo menijo, de zmota ravno tako kakor resnica v zveličanje pelje, de se jih Bog usmili, de jim krivo pot, na kateri se znajdejo, spoznati da, in de jih spet v tisto cerkev perpelje, ki je edino prava pot v večno življenje.

Gnada našiga Gospoda Jezusa Kristusa bode z vami vsimi! Amen.

Dano iz škofije v Ljubljani 31. Prosenca 1851.

Anton Alojzi,
knezo-škof.

Neutralna rubrika *).

Ker moram od vsakiga nefrankiraniga pisma, akoravno je na njem zapisano, de je v vradnih zadevah poslan, po poštnih postavah poštnino odrajtati, in ker so take pisma vedidel zlo težke, tedaj sim vnovič primoran častite gosposke prositi, de mi blagovolijo pisma frankirane pošiljati.

Jožef Blaznik,
bukvotiskar in založnik
„Ljubljanskiga Časnika“.

*) Kar se pod to rubriko natisne, za to ni vredništvo odgovorno.

5. Boj pri zidu in zmaga Japodov.

(Dalje.)

„Dvojin potepuh si ja,“ mu Verhard ročno odreče, Anderlajn se pa vede, kakor če bi ne bil slišal, ter pravi: „Že prav, oče Verhard! iz dvojne niti bo gotovo močnejši; e, saj pravim, kdor ima denar, za tega je pač prav na svetu, trikrat delj bo terpela, kakor iz edine niti; dolgo bom spel in široko, čez celo soro jo boste lahko razpeli in rib ujeli, kolikor boste hotli, pravijo, de so v Sori tako velike, kakor pozoj, ki ga je — ja ja, kiga je, na jeziku mi je, pa ga vender izreči nemorem — ubil, zdej pa grem, do jutri boste mrežo že imeli, kolikor bo moč tudi po ceni.“ — „Ča-

(Konec sledi.)

*) Kakor pa vnanje pisma govore, so bili Holandci iz Idrije že v letu 1407 500 centov srebra dobili.

Ko se zopet Dan s svojo sestro versti, zagledajo Vile dobrotljivost mogočne gospe, preslavljenе Lade. Lahkih nožic se vzdignejo in rajajo hvalezniga srca po mehkim, leskečim snegu.

T.d.a.

Megla popusti dolinico in zvesta tovaršica
vetra popotova od kraja do kraja, in oživlja
vse stvari s svojo vlažno mokroto.

T..d..a.

Naslednje številke so vzdignjene bile:

V Terstu 22. Svečana:

81. 32. 70. 53. 33.

Prihodno srečkanje bo v *Terstu* 8. in 22. Sušca.

Telegrafiško kurzno naznanilo deržavnih
pišem 22. Svečana 1851.

Deržavne dolžne pisma po	5	od 100 (v srebru)	96 ^{13/16}
» » » »	4 1/2	» »	84 ^{7/8}
» » » »	4	» »	76 ^{1/4}

Obligacioni avstrijanskih pod in nad Anizo, českih, morav- skih, sileških, štajarskih, ko- roških, krajskih, goriških in dunajske višje kamorne urad- nice.	$\left(\begin{array}{l} \text{po } 4 \text{ od } 100 \\ \gg 2 \frac{1}{2} \gg \\ \gg 2 \frac{1}{4} \gg \\ \gg 2 \gg \\ \gg 1 \frac{3}{4} \gg \end{array} \right) \begin{array}{l} - \text{ gl'd} \\ 50 \gg \\ - \gg \\ - \gg \\ - \gg \end{array}$
--	---

Bankne akcie po 1196 gold. v srebru.

Dnarna cena 22. Srečana 1851.

	V dnarje
Cesarskih cekinov agio (od 100 gold.)	34 1/4 gld.
Srebra	29 1/4 »